

UPPHANDLING

på schyssta villkor

BILAGA

BYGGNADS

Innehåll

BILAGA

Byggnads krav vid offentlig upphandling av bygg- och anläggningsarbete.	3
Kollektivavtal med svenskt fackförbund	4
Begränsningar av underentreprenörer	4
Yrkesutbildad personal med språkkunskap	5
Lärlingar och arbetsplatsförlagt lärande	6
Arbetsmiljö och säkerhet	6
ID06-kort och personalliggare	8
Uppföljning och kontroll	9

Byggnads krav vid offentlig upphandling av bygg- och anläggningsarbete.

I detta dokument finns förslag på anbudsvillkor och kontraktsvillkor som kan användas vid upphandling, för att uppnå de önskade målen om att säkerställa att den offentliga ekonomin bidrar till sund konkurrens och goda anställningsvillkor, i stället för att göda den kriminella ekonomin.

Kraven har tagits fram i samarbete med upphandlingsspecialister på Cirio Advokatbyrå. Kraven är utformade efter de vanligaste upphandlingar inom bygg- och anläggningsarbete och ska kunna användas vid generalentreprenader och totalentreprenader. Kraven kan komma att behöva justeras vid andra typer av entreprenader, exempelvis delade entreprenader.

FÖRKLARINGAR

Anbudsvillkor	Ett krav på den entreprenör som lämnar anbud i en offentlig upphandling att uppfylla något vid tidpunkten för anbudsinlämning.
Kontraktsvillkor	Ett krav på entreprenören som syftar till att entreprenören ska uppfylla något under kontraktets utförande.
Utvärderingskriterium	En förutsättning i upphandlingen som syftar till att utvärdera anbud mellan varandra i syfte att utpeka det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet.

BEGREPP

Anbudsgivare	Presumtiv entreprenör som lämnar anbud i en offentlig upphandling, och – om kontrakt tilldelas denne – kommer att vara entreprenör.
Beställare	Upphandlande myndighet eller enhet.
Entreprenör	Den som anlitas av upphandlande myndighet för att utföra entreprenadarbeten. ¹
Underentreprenörer	Underentreprenörer och underleverantörer (eller andra tredje män) som anlitas av entreprenören och direkt bistår entreprenören i utförandet av kontraktet med den upphandlande myndigheten.

¹ Med entreprenör avses leverantör såsom definierat i 1 kap. 16 § Lag (2016:1145) om offentlig upphandling ("LOU").

Kollektivavtal med svenskt fackförbund

ANBUDEVILLKOR

- Det ska vara en självklarhet att samtliga företag med anställd personal som är verksamma på arbetsplatsen ska vara bundna av ett svenskt kollektivavtal som är tillämpligt på det aktuella arbetet. Detta innebär att alla entreprenörer (i samtliga underentreprenörsled) verksamma på arbetsplatsen ska föränmälas till beställaren, som kommer kontrollera om entreprenören har svenskt kollektivavtal (t.ex. via onlinetjänster för att kontrollera anslutning till kollektivavtal).

Om entreprenören saknar svenskt kollektivavtal – och denne utför arbete där svensk arbetsrätt är tillämpligt – kommer beställaren kontakta berörd arbetstagarorganisation. Genom att lämna anbud godtar anbudsgivaren förfarandet och åtar sig att tillse att alla av denne anlidade underleverantörer godtar förfarandet.

Begränsningar av underentreprenörer

KONTRAKTSVILLKOR

- **Användning av underentreprenörer**
Underentreprenörer får anlitas, men får som huvudregel endast förekomma i två led. Endast i vederbörligen motiverade fall får ytterligare led förekomma då entreprenören kan påvisa att det inte är möjligt att utföra arbetet utan att ytterligare underleverantörsled anlitas. Vid varje sådant fall ska entreprenören inhämta beställarens godkännande på förhand.

Innan kontraktets fullgörande inleds ska entreprenören föränmäla alla kända underentreprenörer innan de ges tillträde till arbetsplatsen. Entreprenören ska skriftligen ange namn och kontaktuppgifter för de underentreprenörer som anlitas. Beställaren måste godkänna alla underentreprenörer. Ny underentreprenör får inte anlitas utan skriftligt godkännande från beställaren. Detta gäller även för alla ytterligare underentreprenörsled. Beställaren får enbart neka användning av underentreprenör om det finns befogad anledning.

ANBUDEVILLKOR

- **Underentreprenör**
Entreprenören ska ange hur stor del av kontraktet som kommer läggas ut på underentreprenör, samt de vid anbudstidpunkten kända underleverantörer som kommer användas under utförande av kontraktet.

UTVÄRDERINGSKRITERIUM

- **Entreprenörens personalstyrka**
Beställaren kommer att anta det/de anbudet/anbuderna som uppfyller samtliga obligatoriska krav och som har det bästa förhållandet mellan pris och kvalitet utifrån följande tilldelningskriterier:
 - Pris enligt prisbilaga
 - Kvalitetskrav

Kvalitetskravet kan ge ett påslag eller avdrag i procent av anbudspriset vid utvärderingen (endast fiktivt, kallat jämförelsesumma). Påslag eller avdrag kommer att avgöras i intervall beroende på hur väl kravet uppfylls. Anbudsgivare som får lägst jämförelsevärde vinner.

Anbudsgivaren åtar sig inom vilket spann denne kommer utföra entreprenadarbetena med egenanställd personal i anbudet. Detta utgör ett avtalsvillkor i kontraktet. För att verifiera att avtalsvillkoret kommer kunna uppfyllas kommer en expertgrupp² inom beställaren via dokumentation, provning och utifrån erfarenhet kontrollera att anbudsgivaren har de grundläggande förutsättningarna för att kunna utföra entreprenaden med den andel egenanställd personal som anbudsgivaren åtar sig. För att expertgruppen ska kunna kontrollera kvalitetskravet ska entreprenören inkomma med följande dokumentation:

- Antalet anställda
- Statistik om yrkesutbildning inom relevanta grupper för uppdraget

ENTREPRENÖRENS PERSONALSTYRKA

Entreprenören premieras utifrån hur stor andel av entreprenadarbetena som utförs med egenanställd personal. Entreprenören tilldelas avdrag eller påslag på anbudspriset utifrån den andel av arbete som kommer utföras av anställda hos underentreprenörer eller andra underleverantörer.

Entreprenörens personalstyrka	Avdrag eller påslag i procent på anbudspris
Entreprenören kommer genomföra arbetet i sin helhet (100 procent) med egenanställd personal	20 procents avdrag
Entreprenören kommer genomföra 99-75 procent av arbetet med egenanställd personal	10 procents avdrag
Entreprenören kommer genomföra 74-50 procent av arbetet med egenanställd personal	0 procent avdrag/påslag
Entreprenören kommer genomföra 49-25 procent av arbetet med egenanställd personal	10 procent påslag
Entreprenören kommer genomföra 24-0 procent arbetet med egenanställd personal	20 procent påslag

Yrkesutbildad personal med språkkunskap

KONTRAKTSVILLKOR

- **Kompetens**

Entreprenören ska tillse att minst 80 % av de arbetade timmarna inom yrkesgrupperna som framgår av listan på byggnads.se/yrken ska utföras av yrkesutbildad personal. Dokumentation som styrker att kravet uppfylls ska finnas tillgänglig hos entreprenören och ska kunna uppvisas på anmodan av beställaren. Dokumentationen kan avse giltigt yrkesbevis, förarbevis, certifikat, erkännandeintyg eller motsvarande för de yrkesgrupper där sådana tillämpas.

Upp till 20 % av kravet på yrkesutbildad personal kan uppfyllas genom arbete utfört av personer som är inskrivna i och genomgår en registrerad lärlingsutbildning eller gymnasieelever som genomför arbetsplatsförlagt lärande (APL).

² Denna grupp kan t.ex. bestå av företrädare för inköpsavdelningen tillsammans med sakkunniga i verksamheten inom den upphandlande myndigheten.

- **Språkkunskap**

Entreprenören ansvarar för att samtliga personer verksamma på arbetsplatsen kan kommunicera med varandra, enligt arbetsplatsens ordnings- och skyddsregler, på ett sådant sätt att bristande språkkunskaper inte utgör någon säkerhetsrisk.

ANBUDEVILLKOR

- **Yrkesutbildade nyckelpersoner**

Anbudsgivaren ska beskriva vilka arbetsledare och annan nyckelpersonal som ska utföra entreprenadarbetena och i anbudet bifoga dokumentation som styrker denna personals yrkesutbildning. Dokumentationen kan avse giltigt yrkesbevis, förarbevis, certifikat, erkännandeintyg eller motsvarande för de yrkesgrupper där sådana tillämpas.

Lärlingar och arbetsplatsförlagt lärande

KONTRAKTSVILLKOR

- **Sysselsättningsfrämjande åtgärder (lärlingar och APL)**

Entreprenören ska tillse att minst 10 % av de upparbetade timmarna är utförda av registrerade lärlingar och/eller gymnasieelever som genomför arbetsplatsförlagt lärande (APL).

Dokumentation som styrker att kravet uppfylls ska finnas tillgänglig hos entreprenören och ska kunna uppvisas på anmodan av beställaren. Dokumentationen kan avse lärlingskontrakt, inklusive registrering, läroplan och sammanställning av upparbetade timmar.

Arbetsmiljö och säkerhet

ANBUDEVILLKOR

- **Systematiskt arbetsmiljöarbete**

För att uppfylla kravet ska anbudsgivaren skicka in:

- (1) ett certifikat som visar att anbudsgivaren är certifierad enligt ISO 45001 eller;
- (2) den dokumentation som anges nedan.

Anbudsgivaren ska lämna in dokumentation som säkerställer att anbudsgivaren för hela entreprenaden, inklusive planerade underentreprenörer, har ett välfungerande arbetsmiljöarbete, genom dokumentation som beskrivs av (1)-(6) nedan.

1. Dokumentation över uppgiftsfördelning av arbetsmiljöuppgifter till en eller flera chefer, arbetsledare eller andra arbetstagare i verksamheten enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter 2023:1 9 §. Dokumentationen ska visa att dessa personer är tillräckligt många för att kunna utföra de uppgifter som behövs samt har de befogenheter, kompetens och resurser som behövs.
2. Dokumentation som visar att anbudsgivaren har rutiner för systematiskt arbetsmiljöarbete och som minst beskriver:

- när och hur arbetsmiljöarbetet ska genomföras,
 - vem som ska se till att det genomförs,
 - vilka som ska medverka,
 - hur rapportering, utredning och åtgärdande av riskobservationer, tillbud och olyckor sker i företaget,
 - hur arbetsmiljörisker undersöks, bedöms och följs upp,
 - hur företaget har säkerställt att alla anställda i företaget har tillräckliga kunskaper om arbetet och riskerna i arbetet, för att ohälsa och olycksfall ska kunna förebyggas och en tillfredsställande arbetsmiljö uppnås,
 - hur det systematiska arbetsmiljöarbetet årligen följs upp.
3. Dokumentation om hur kränkande särbehandling ska hanteras av anbudsgivaren. Av rutinerna ska det minst framgå:
- vem som ska ta emot information om att kränkande särbehandling förekommer,
 - vad mottagaren ska göra,
 - hur informationen kommer att hanteras och;
 - hur och var de som är utsatta snabbt kan få hjälp.
4. Anbudsgivarens arbetsmiljöpolicy. Av policyn ska det minst framgå:
- dokumentation över företagets aktiva åtgärder enligt diskrimineringslagen och samverkan med arbetstagar i detta arbete.
 - målen för företagets organisatoriska och sociala arbetsmiljöarbete.
5. Anbudsgivaren ska inkomma med dokumentation som säkerställer att Bas-U förfogar över lämplig handläggare/företrädare för uppdraget. Handläggaren ska ha utbildning som minst omfattar:
- arbetsmiljöarbete inklusive praktiskt samordningsarbete i byggprojekt,
 - arbetsmiljöbestämmelser för byggherrar, projektörer och byggarbetsmiljösamordnare,
 - föreskrifterna om byggnads- och anläggningsarbete, utformning av arbetsplatser, systematiskt arbetsmiljöarbete, social och organisatorisk arbetsmiljö, och
 - övriga föreskrifter om arbetsmiljörisker som förekommer i byggprojekt, bland annat fysiska, fysikaliska, tekniska, kemiska och ergonomiska risker.

Anbudsgivaren ska inkomma med dokumentation som visar hur Bas-U ska:

- bedriva och samordna arbetsmiljöarbetet i byggprojektet,
- avsätta tillräckligt med tid och personal för arbetsmiljöuppgifterna i byggprojekt,
- organisera en gemensam skyddsverksamhet tillsammans med entreprenörerna och deras skyddsombud,
- kontrollera och följa upp entreprenörernas arbetsmiljöarbete,
- säkerställa att det bara är behöriga personer som får tillträde till byggarbetsplatsen,
- se till att de som ska arbeta på byggarbetsplatsen får en introduktion enligt AFS 2023:3 4 kap 15§ som är begriplig för de personer som den riktar sig till och är anpassad till olika personers förutsättningar att ta till sig den.

Dokumentationen ska även beskriva den rutin som Bas-U ska tillämpa innan entreprenörerna ges klartecken för start av arbetet.

Observera att detta krav (5) förutsätter att ansvaret för BAS-U inte ligger hos beställaren.

KONTRAKTSVILLKOR

• Systematiskt arbetsmiljöarbete

1. Entreprenören, inklusive alla underentreprenörer i alla led, åtar sig att följa och efterleva det systematiska arbetsmiljöarbetet som har beskrivits i anbudet.
2. Innan projektet påbörjas ska entreprenören upprätta, och därefter löpande vid förändringar och minst årligen uppdatera, en KMA-plan för projektet som tillgodoser beställarens kvalitets- och miljömål samt arbetsmiljökrav. KMA-planen ska innan projektstart, och därefter årligen, godkännas av beställaren. KMA-planen ska vara tydligt förankrad utifrån entreprenörens ledningssystem. Av KMA-planen ska det framgå hur entreprenören kommer leva upp till beställarens KMA-krav och hur uppföljning av kraven kommer ske. Entreprenörens KMA-plan ska även omfatta underentreprenörer.

Det ska framgå av KMA-planen hur entreprenören kommunicerar beställarens KMA-krav och gällande rutiner i projektet till egen personal och till underentreprenören. Det ska även framgå hur entreprenören säkerställer att krav och rutiner följs.

Dokumentation till styrkande av att entreprenörens egen personal och underentreprenörer i projektet har tagit del av KMA-planen ska finnas tillgänglig för beställarens granskning.

KMA-planen ska även innefatta information om entreprenörens egenkontrollprogram för att säkerställa kraven, exempelvis:

- Egenkontroll för att säkerställa tillgänglighet
- Egenkontroll för att säkerställa skydds- och arbetsmiljökrav
- Egenkontroll för att säkerställa miljökrav
- Egenkontroll för att säkerställa lagefterlevnad
- Egenkontroll för att säkerställa avfallshantering

3. Entreprenören svarar för att egen personal följer och ges föreskriven information, instruktion och utbildning avseende de arbetsmiljörisker, arbetsmiljöåtgärder samt skyddsregler som är aktuella för arbetsplatsen och deras eget arbete. Det åligger entreprenören att med underentreprenör avtala om motsvarande skyldighet för underentreprenörens personal och följa upp att underentreprenören följer sina åtaganden.

ID06-kort och personalliggare

KONTRAKTSVILLKOR

• Bestämmelser om legitimationsplikt och närvaroredovisning

Entreprenören, inklusive underentreprenörer i alla led, ska vara anslutna till ID06, inklusive ID06 Stamp eller likvärdig, och följa ID06 allmänna villkor vid avtalets start. Entreprenören ska, innan arbetet påbörjas, säkerställa att inpassering till byggarbetsplatsen alltid föregås av en registrering (legitimationsplikt) av respektive arbetstagares ID06-kort samt att arbetstagare alltid bär identitetsbricka synligt, enligt ID06.

• Ansvar för elektronisk personalliggare enligt ID06

I detta avtal gäller att entreprenören enligt 39 kap 11c § Skatteförfarandelagen (2011:1244) ska överta beställarens skyldigheter avseende elektronisk personalliggare i enlighet med 39 kap 11b och 12 §§ samt 7 kap 2a och 4 §§ Skatteförfarandelagen. Entreprenören ska ansvara för anmälan till Skatteverket samt erforderlig teknisk utrustning så att en elektronisk personalliggare kan föras på byggarbetsplatsen. Därutöver ska beställaren, eller av beställaren utsedd person, ha full tillgång och insyn i den elektroniska personalliggaren.

Det åligger entreprenören att beställa och administrera ID06-kort för registrering till den egna personalen. Motsvarande gäller för underentreprenören och dess personal.

Uppföljning och kontroll

KONTRAKTSVILLKOR

- **Uppföljning**

Beställaren äger rätt att själv, eller genom tredje part, kontrollera/utföra revision på plats hos entreprenören för att säkerställa att entreprenören uppfyller sina åtaganden och att de uppsatta arbetsrättsliga kraven uppfylls. Beställaren eller tredje part har rätt att under hela avtalsperioden utföra revision/granska utan kostnad.

Entreprenören ska bistå granskningsarbetet/revisionen och tillhandahålla de uppgifter och den dokumentation som behövs för att kontrollera att de arbetsrättsliga villkoren efterlevs, till exempel tidrapportering, in- och utloggningar, scheman, banktransaktioner för utbetalningarna, bevis på skatteinbetalning, lönespecifikationer och anställningsavtal för berörda arbetstagare.

Vad som framgår ovan omfattar även underentreprenörer. Det åligger entreprenören att avtala med underleverantören om motsvarande skyldigheter.

- **Hantering av brister**

Om entreprenören inte medverkar till uppföljning ska rättelse ske inom den tid som bestäms av beställaren.

Vid bristande efterlevnad av de arbetsrättsliga villkoren ska entreprenören avhjälpa detta enligt en av entreprenören framtagen tidsatt åtgärdsplan som ska godkännas av beställaren. Åtgärdsplanen ska vara rimlig i förhållande till bristernas art och tydligt beskriva hur de ska avhjälpas inom angiven tid. Åtgärdsplanen ska tas fram inom den skäliga tid som bestäms av beställaren.

Om entreprenören inte följer den godkända framtagna tid- och åtgärdsplanen eller inte vidtar sådana åtgärder som krävs enligt föregående stycke har beställaren rätt att utkräva ett vite om [1] % av det årliga kontraktsvärdet per påbörjad vecka som avtalsbrottet varar.

Beställaren har rätt att säga upp kontraktet med omedelbar verkan om entreprenören inte vidtar rättelse inom angiven tid eller inte avhjälpas brister enligt fastställd åtgärdsplan. Beställaren har också rätt att säga upp kontraktet med omedelbara verkan vid allvarliga brister i de arbetsrättsliga villkorens efterlevnad.